

Inspiracje religijne i kulturowe Jana Jakuba Koloskiego. *Jańcio Wodnik*

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

-
- Źródło: *Ewangelia św. Mateusza, 3, 1-17*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*.
 - Źródło: Tomasz Pindel, *Zjawy, szaleństwo i śmierć. Fantastyka i realizm magiczny w literaturze hispanoamerykańskiej*, Kraków 2004, s. 270.
 - Źródło: Piotr Skarga, *Żywoty świętych*.
 - Cytat za: Michał Chaciński rozmawia z Janem Jakubem Koloskim, magazyn filmowy *Jedna scena*, TVP.

Inspiracje religijne i kulturowe Jana Jakuba Koloskiego. *Jańcio Wodnik*

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Jan Jakub Koloski, zapytany o pomysł na film, odpowiedział:

“ On się wziął z powietrza... jak każdy film. Ja wierzę w coś takiego, co nazywam osmozą kulturową, że da się wchłaniać kulturę przez pory w skórze. No i po prostu przyszła do mnie taka myśl któregoś dnia, że może zrobić film o starcu, który doznał nagłego ataku pychy – tak to powiem w pewnym skrócie myślowym. I, zagospodarowując ten nagły atak pychy, dokonał odkryć o sobie. I od tego pomysłu to zaczęło pączkować i przerodziło się w historię pisaną przez siedem dni w Rokiecinach. To, co przyszło, przeczytałem sobie po owych siedmiu dniach i powiedziałem: Napisało się.

Cytat za: Michał Chaciński rozmawia z Janem Jakubem Koloskim, magazyn filmowy *Jedna scena*, TVP.

Historia, która „napisała się”, to opowieść o Jańciu Wodniku. Jest interesującą balladą ludową i filmową przypowieścią, bogatą w liczne odniesienia religijne.

I Twoje cele

- Dowiesz się, kim jest Jan Jakub Kolski i jakie filmy tworzy.
- Wskażesz symbole w filmie *Jańcio Wodnik* i zinterpretujesz je.
- Zidentyfikujesz odwołania biblijne i kulturowe w filmie Jana Jakuba Kolskiego.
- Zinterpretujesz zachowania bohaterów i bohaterek.
- Wskażesz etapy wędrówki głównego bohatera.
- Dowiesz się, na czym polega realizm magiczny.

O reżyserze

Jan Jakub Kolski to urodzony w 1956 roku we Wrocławiu polski reżyser, scenarzysta, producent filmów fabularnych, sztuk teatralnych i autor książek. Jest twórcą kina autorskiego, w którym przywołuje obraz dzieciństwa spędzonego we wsi Popielawy, nieopodal Tomaszowa Mazowieckiego. To miejsce stało się inspiracją do tworzenia specyficznego klimatu w opowiadanych przez niego historiach. Kolski nakręcił ponad 20 filmów krótkometrażowych, ale rozpoznawalny stał się dopiero wtedy, gdy zajął się kręceniem fabuł pełnometrażowych. Jest przedstawicielem realizmu magicznego w polskiej kinematografii. Kolejne filmy, takie jak: *Pograbek*, *Jańcio Wodnik*, *Cudowne miejsce*, *Szabla od komendanta*, *Historia kina w Popielawach*, *Jasminum*, należą do tego nurtu.

Jan Jakub Kolski

Źródło: Fryta 73, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 2.0.

Jańcio Wodnik – zarys fabuły

Akcja filmu rozpoczyna się od wydarzenia, które pozornie nie ma znaczenia – wędrowny dziad znajduje umęczoną kobyłkę. Dziad grzebie klacz, ale rzuca klątwę na pobliską wieś, w której ludzie doprowadzili stworzenie do takiego stanu. Klątwa brzmi: „Niech się diabeł pośród was urodzi za zmarnowanie cudnej kobyłki”.

W wiosce mieszka Jańcio, który jest człowiekiem bogobojnym, prawym i szlachetnym. Bardzo kocha swą młodą żonę Weronkę. Pewnego dnia bohater odkrywa, że ma w sobie niezwykłą moc – panuje nad wodą, która jest mu posłuszna, i może uzdrawiać chorych. Wtedy Jańcio wyrusza w świat.

Źródło: Pixabay , domena publiczna.

Realizm magiczny w literaturze

Realizm magiczny to prąd artystyczny, którego początki sięgają lat 20. XX wieku. Fran Roh, krytyk sztuki, użył tego terminu w odniesieniu do tendencji w malarstwie europejskim. Celem twórców kierunku było podkreślenie niezwykłości codzienności bez emocjonalnego zaangażowania. Termin „realizm magiczny” został później przeniesiony do literatury, a w końcu trafił do filmu.

Tomasz Pindel, znawca literatury hiszpańskojęzycznej i autor książki *Realizm magiczny. Przewodnik (praktyczny)*, tak definiuje realizm magiczny:

“ Utwór realistycznomagiczny przedstawia wizję rzeczywistości, w której, choć jest bardzo podobna do rzeczywistości znanej czytelnikowi, mają miejsca wydarzenia cudowne, wykraczające poza racjonalne prawa natury, ukazane jednak jako coś naturalnego, niegwałcącego porządku świata. [...] Realizm magiczny wpisuje się w nurt tak zwanej nowej prozy latynoamerykańskiej – co nie znaczy, że nie stał się nurtem uniwersalnym – a tym samym wykazuje dbałość o poszukiwanie nowych środków literackiego wyrazu.

Źródło: Tomasz Pindel, *Zjawy, szaleństwo i śmierć. Fantastyka i realizm magiczny w literaturze hispanoamerykańskiej*, Kraków 2004, s. 270.

Głównym celem było zatem wyrażanie wszystkiego tego, co w istocie jest irracjonalne i niespotykane, a w nadrealnym świecie uznawane za normalne, powszechne i oczywiste. Najbardziej wyróżniającą cechą realizmu magicznego jest obecność w świecie przedstawionym elementów fantastycznych, które przez bohaterów i bohaterki odczuwane są jako naturalne. Tym samym zgadzają się oni na to, że w ich życiu dzieją się rzeczy niewyjaśnione, uznają je za nieodzowną część swojej egzystencji.

Czytelnicy mają poczucie rozdwojenia, bo widzą, że tajemnicze wydarzenia opisywane są tak, jakby naprawdę zachodziły, choć to niemożliwe. Specyficzne połączenie cudowności świata przedstawionego i pewnej dozy realizmu ma źródło w myśleniu ludowym, pierwotnym i prostym. Bohaterowie odbierają rzeczywistość najczęściej za pomocą zmysłów, zaś twórcy pokazują inne wymiary ich psychiki: nadświadomość, świadomość i podświadomość. Pisarze często wybierają na bohaterów ludzi prostych, biednych, pochodzących z peryferii, obdarzonych jakąś szczególną siłą czy mocą. I to w ich życiu, w małych społecznościach, wydarzają się sytuacje, których nie da się logicznie wyjaśnić. Powieści z porządku realizmu magicznego często operują [achronologiczną](#) konstrukcją czasu, mieszając przeszłość, teraźniejszość i przyszłość.

Najwybitniejsi literaccy przedstawiciele realizmu magicznego to znani twórcy literatury współczesnej: Gabriel García Márquez, Pablo Neruda, Jorge Borges, Carlos Fuentes, Julio Cortazar, Isabel Allende, ale także Michaił Bułhakow, Günter Grass, Milan Kundera. Do tego nurtu w literaturze polskiej bywa zaliczana noblistka, Olga Tokarczuk, autorka takich książek jak: *Prawiek i inne czasy*, *Podróż ludzi księgi*, *Dom dzienny, dom nocny*.

Realizm magiczny w filmie

Plakat z filmu *Labirynt fauna* w reż. Guillermo del Toro

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

W kinie stosuje się trzy sposoby rozumienia i realizacji terminu „realizm magiczny”: jako adaptację literatury tego nurtu, jako odmianę kina autorskiego (m.in. poprzez ukazanie ojczyzny prywatnej) oraz jako posługiwanie się odrealnieniami. Przykładami filmów z nurtu realizmu magicznego są *Amelia* w reżyserii Jean-Pierre’a Jeuneta, *Dogville* Larsa von Triera (z odniesieniami do biblijnych miast, Sodomy i Gomory), *Czas Cyganów* Emira Kusturicy, *Źródło* Darrena Aronofskiego czy *Labirynt fauna* Guillermo del Toro. Realizmem magicznym przesycony jest także film Federica Felliniego *La strada*, który określany jest mianem [moralitetu](#). W Polsce natomiast taka tendencja

estetyczna najpełniej reprezentowana jest przez twórczość Jana Jakuba Kolskiego.

Realizm magiczny w kinie to przede wszystkim tworzenie pewnej aury, nastroju tajemniczości i cudów w miejscach odgradzonych od świata, na peryferiach, na wsiach. Wątki fantastyczne powodują, iż fabuła jest urozmaicona i nasycona „cudownością”. Czas płynie swoim rytmem, niekiedy się zatrzymuje, wymyka logicznym wytłumaczeniom. Prawdy moralne, odwieczne prawo natury, ludzkie postawy i ułomności reprezentowane są przez charakterystycznych bohaterów. Realizm magiczny to nurt, który uznaje moc sprawczą wiary za nieunikniony czynnik tworzący rzeczywistość.

Kadr z filmu *Jańcio Wodnik*. Jańcio klęczący przed Stygma-Chrystusem

Źródło: tylko do użytku edukacyjnego.

Orbis interior i *orbis exterior*

Oba te terminy pochodzą z [antropologii](#) kultury i odnoszą się do przestrzeni, w której funkcjonuje człowiek. *Orbis interior* to przestrzeń wewnętrzna, przestrzeń swojskości, spokoju, poczucia harmonii i bezpieczeństwa, przestrzeń rodziny i bliskich. Utożsamia się ją z domem, a w kulturach ludowych z własną wsią. Natomiast *orbis exterior* to przestrzeń zewnętrzna, niepewna, niebezpieczna, tajemnicza, dzika, może nawet wroga. Utożsamiana z tym, co znajduje się poza domem lub wsią. Łatwo zauważyć ten podział w filmie Kolskiego. Kiedy Jańcio spędza czas z Weronką (ta przecież zachodzi w upragnioną ciążę) we własnej wsi, wszystko w jego życiu się układa, jest szczęśliwy. Rodzina, jaką tworzy, daje mu bezpieczeństwo, spokój i ukojenie. Kiedy jednak wychodzi poza świat mu znany, od razu spotyka Stygmę i jego życie staje się coraz bardziej puste, tylko pozornie szczęśliwe, a w rzeczywistości nijakie. Powrót Jańcia do domu to nie tylko powrót syna

marnotrawnego. To także powrót do przestrzeni oswojonej, przyjaznej, do wszystkiego tego, co nazywamy korzeniami.

Kadr z filmu *Jańcio Wodnik*. Obmycie stóp dziecka

Źródło: tylko do użytku edukacyjnego.

Kontekst biblijny

Woda, jak wspomina *Słownik mitów i tradycji kultury* Władysława Kopalińskiego, ma według teorii filozofa jońskiego, Talesa z Miletu, ogromne znaczenie. „Wszystko bowiem powstało z wody i składa się z wody”. Mitologia grecka już przed Talesem uważała Okeanosa i Tetydę za rodziców rzeczy, on jednak uzasadniał swoją teorię obserwacją, że „wszystko, co żywe, żyje wilgocią, a martwe schnie, woda zatem jest życiodajna. [...] Woda zmywa brud i grzech, oczyszczała stykających się ze śmiercią i ze zmarłymi”. W religii chrześcijańskiej chrzest uznawany jest za symbol oczyszczenia, odrodzenie, włączenie w nurt wiary i wydarzenie mające moc zbawczą.

Kadr z filmu *Jańcio Wodnik*. Uzdrawianie Oczyszczonej

Źródło: tylko do użytku edukacyjnego.

Słownik

antropologia

(gr. *anthropos* – człowiek + *logos* – nauka) – interdyscyplinarna dziedzina nauki na pograniczu nauk humanistycznych, społecznych i przyrodniczych. Bada m.in. społeczności pierwotne, ich wierzenia i rytuały, funkcjonowanie ludzi w społeczeństwie, a także znaczenie kultury w życiu człowieka, analizuje jej poszczególne elementy, takie jak wartości, zwyczaje, symbole, idee

Prezentacja multimedialna

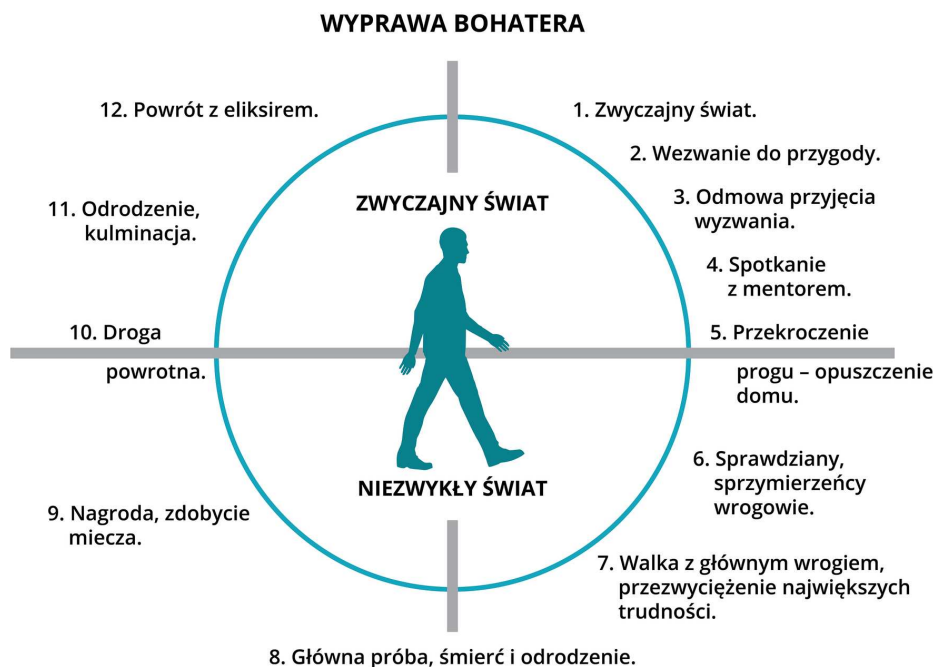
Źródło: Joan Halifax, Flickr, licencja: CC BY 2.0.

Joseph Campbell studiował mity z różnych stron świata i różnych kultur. Doszedł do wniosku, że historie wielu bohaterów stanowią **monomit**, a współczesne opowieści o przygodach wielu z nich wzorowane są na jednym schemacie. Campbell opublikował książkę pt. *Bohater o tysiącu twarzach*, w której dowiódł, że podróż bohatera jawi się jako cykl, koło, jego wędrówka rozpoczyna się w domu i w domu się kończy. Sama wyprawa jednak prowadzi przez nieznany, często wrogi, ale i wyjątkowy świat. Zawsze po drodze bohater „przechodzi” przez 12 kluczowych dla jego wędrówki etapów.

Etapy wędrówki bohatera

Polecenie 1

Zapoznaj się z prezentacją multimedialną i zapisz w punktach te etapy podróży Jańcia Wodnika, które wpisują się w schemat Campbella umieszczony poniżej.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 2

Finałowym etapem podróży bohatera monomitu jest jego przemiana. Wyjaśnij, na czym polegała przemiana Jańcia Wodnika.

Słownik

archetyp

(gr. *arche* – początek, gr. *typos* – typ) 1. pierwowzór, prototyp jakiejś postaci, zdarzenia, motywu, symbolu lub schematu; 2. w psychoanalitycznej teorii C. G. Junga: wspólny wszystkim ludziom, dziedziczny wzorzec reagowania i postrzegania świata

monomit

(gr. *mónos* – jeden, *mýthos* – stare podanie, legenda) – schemat narracji powieściowej lub filmowej oparty na wędrówce bohatera, podczas której walczy z przeciwnościami losu, pokonuje trudności, a wreszcie osiąga cel i wraca do domu odmieniony. Za źródła monomitu uznaje się starożytne mity o bogach i herosach

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Oceń, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
Jańcio Wodnik to bohater statyczny.	☐	☐
Przyroda w filmie reaguje na oszustwa Stygmy.	☐	☐
Weronka jest symbolem wierności.	☐	☐
Stygma to przeciwieństwo Jańcia.	☐	☐
Jańcio nie chce uleczyć syna.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Czy Stygma jest rzeczywiście świętym człowiekiem, czy oszustem? Dobierz określenia pasujące do bohatera i uzupełnij graf.

o Stygma

-
-
-
-
-
-
-

Ćwiczenie 3

Dopasuj symbole obecne w filmie Kolskiego do bohaterów.

woda

Weronka

biel

Jańcio

martwa kobyłka

Stygma

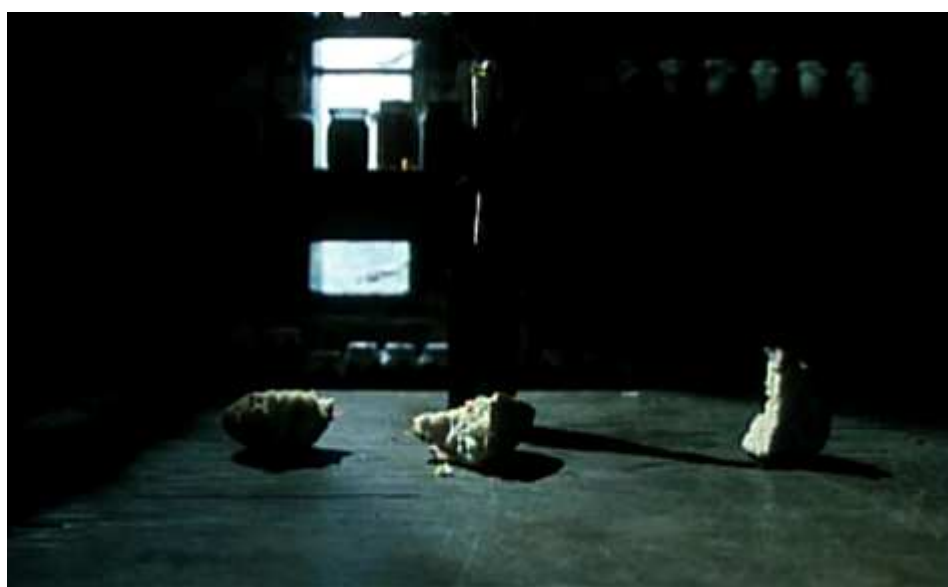
krucyfiks

Socha

Wyjaśnij symbolikę scen, które przedstawiają poniższe kadry. Możesz też obejrzeć fragmenty filmu, by ujrzeć motyw w szerszym kontekście.

Po modlitwie. Scena z filmu *Jańcio Wodnik* [00:17:26 – 00:19:30]

Próba cudu. Scena z filmu *Jańcio Wodnik* [00:16:15 – 00:17:24], [00:19:50 – 00:20:44]

Weronka w drodze do Jańcia. Scena z filmu *Jańcio Wodnik* [01:11:20 – 01:13:17]

Podarunek od Stygmy. Scena z filmu *Jańcio Wodnik* [01:25:08 – 01:28:55]

Posiłek. Scena z filmu *Jańcio Wodnik* [01:37:04 – 01:38:33]

Ćwiczenie 5

Jan Jakub Kolski o swoich bohaterkach filmowych pisze tak:

„Kobiety w moich filmach są lepsze niż są. Czekają, wybaczą, podejmują wysiłek zrozumienia”.

Analizując zachowanie i postawę życiową Weronki, podaj pięć argumentów, które będą potwierdzały słowa reżysera lub z nimi polemizowały. Zapisz je w punktach.

1.

2.

3.

4.

5.

Ćwiczenie 6

Święta Weronika to kobieta, która niosącemu krzyż Chrystusowi podaje chustę, by otarł nią twarz. Zgodnie z tradycją na chuście miała odbić się twarz Jezusa. Imię Weronika wywodzi się z języka greckiego i oznacza „tę, która niesie zwycięstwo”. Wyjaśnij, dlaczego właśnie to imię nosi bohaterka filmu Kolskiego.

Obejrzyj scenę porodu Weronki w stajni (fragment filmu: 1.08.30 – 1.10.00). Zwróć uwagę na miejsce i okoliczności porodu. Zestaw scenę filmową z biblijną (przypomnij sobie narodziny Jezusa). Znajdź podobieństwa i jedną, znaczącą różnicę. Wypisz te elementy, które należą do sfery sacrum oraz do sfery profanum.

Kadr z filmu *Jańcio Wodnik*. Narodziny dziecka w stajni

Sfera sacrum

Sfera profanum

Zapoznaj się z fragmentem Ewangelii wg św. Mateusza. Następnie zastanów się i wynotuj, jakie cechy łączą, a jakie dzielą biblijnego Jana Chrzciciela i Jańcia Wodnika.

“ *Ewangelia św. Mateusza, 3, 1-17* ”

Jan Chrzciciel

1 W owym czasie wystąpił Jan Chrzciciel i głosił na Pustyni Judzkiej te słowa: 2 «Nawróćcie się, bo bliskie jest królestwo niebieskie». 3 Do niego to odnosi się słowo proroka Izajasza, gdy mówi:

Głos wołającego na pustyni:

Przygotujcie drogę Panu,

Dla Niego prostujcie ścieżki!

4 Sam zaś Jan nosił odzienie z sierści wielbłądziej i pas skórzany około bioder, a jego pokarmem była szarańcza i miód leśny. 5 Wówczas

ciągnęły do niego Jerozolima oraz cała Judea i cała okolica nad

Jordanem. 6 Przyjmowano od niego chrzest w rzece Jordan, wyznając

przy tym swe grzechy. 7 A gdy widział, że przychodzi do chrztu wielu

spośród **faryzeuszów** i **saduceuszów**, mówił im: «Plemię żmijowe, kto

wam pokazał, jak uciec przed nadchodzącym gniewem? 8 Wydajcie

więc godny owoc nawrócenia, 9 a nie myślcie, że możecie sobie mówić:

„Abrahama mamy za ojca”, bo powiadam wam, że z tych kamieni może

Bóg wzbudzić dzieci Abrahamowi. 10 Już siekiera do korzenia drzew

jest przyłożona. Każde więc drzewo, które nie wydaje dobrego owocu,

będzie wycięte i w ogień wrzucone. 11 Ja was chrzczę wodą dla

nawrócenia; lecz Ten, który idzie za mną, mocniejszy jest ode mnie; ja

nie jestem godzien nosić Mu sandałów. On was chrzcić będzie Duchem

Świętym i ogniem. 12 Ma On **wiejadło** w rękę i oczyści swój omtót:

pszenicę zbierze do spichlerza, a plewy spali w ogniu nieugaszonym».

Chrzest Jezusa

13 Wtedy przyszedł Jezus z Galilei nad Jordan do Jana, żeby przyjąć

chrzest od niego. 14 Lecz Jan powstrzymywał Go, mówiąc: «To ja

potrzebuję chrztu od Ciebie, a Ty przychodzisz do mnie?» 15 Jezus mu odpowiedział: «Pozwól teraz, bo tak godzi się nam wypełnić wszystko, co sprawiedliwe». Wtedy Mu ustąpił. 16 A gdy Jezus został ochrzczone, natychmiast wyszedł z wody. A oto otworzyły Mu się niebiosa i ujrzał Ducha Bożego zstępującego jak gołębicę i przychodzącego na Niego. 17 A głos z nieba mówił: «Ten jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie».

Źródło: *Ewangelia św. Mateusza, 3, 1-17*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*.

Ćwiczenie 9

Obejrzyj fragment filmu [1:33:05–1:37:03] i ustal, czy film *Jańcio Wodnik* nosi cechy przypowieści. Zwróć uwagę na muzykę, tekst piosenki oraz przesłanie filmu.

Praca domowa

Wyobraź sobie, że Stygma żyje w dzisiejszych czasach. Napisz tekst reklamowy Stygmy, który ogłasza swoje usługi.

Dla nauczyciela

Autorka: Marzenna Śliwka

Przedmiot: język polski

Temat: Inspiracje religijne i kulturowe Jana Jakuba Koloskiego. *Jańcio Wodnik*

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

II. Kształcenie językowe.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

8) rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

1. rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

3) rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele lekcji. Uczeń:

- poznaje charakter twórczości Jana Jakuba Koloskiego na przykładzie filmu *Jańcio Wodnik*,
- charakteryzuje realizm magiczny w literaturze i filmie,
- interpretuje symbolikę i przesłanie filmu *Jańcio Wodnik*,
- identyfikuje odwołania biblijne i kulturowe w filmie Jana Jakuba Koloskiego.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- metoda aktywizująca – spacer klasowy.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiałach;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Uwaga:** Materiał jest przeznaczony do realizacji podczas dwóch godzin lekcyjnych, ale nauczyciel może wybrać zagadnienia i ograniczyć się do jednej godziny.

2. Przygotowanie do zajęć.

Uczniowie oglądają film Jana Jakuba Koloskiego *Jańcio Wodnik*.

Tuż przed zajęciami: Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Inspiracje religijne i kulturowe Jana Jakuba Koloskiego. *Jańcio Wodnik*”. Prosi uczestników zajęć o zapoznanie się z tekstem w sekcji „Przeczytaj” i wykonanie ćwiczeń nr 1–3 z sekcji „Sprawdź się”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla i odczytuje temat lekcji oraz zawarte we wprowadzeniu do e-materiału cele zajęć.
2. Sprawdzenie zadania domowego. Nauczyciel prosi o prezentację odpowiedzi oraz ewentualne uzasadnienie opinii.

Na tablicy multimedialnej nauczyciel wyświetla hasło: *Cudowność w filmie „Jańcio Wodnik”*. Uczniowie wskazują sceny, w których zauważyli takie elementy, uzasadniając swój wybór. Następnie nauczyciel przypomina znaczenie terminu „realizm magiczny”.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel prosi uczniów o wskazanie tych scen filmu, które kojarzą im się z Biblią. Następuje omówienie – uczniowie dokonują interpretacji przytoczonych fragmentów filmu.
2. Uczniowie w parach wykonują ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się”: 5–8.
3. Podział na 5 grup. Każda z grup otrzymuje jeden kadr do analizy i interpretacji – ćwiczenie 4 z sekcji „Sprawdź się”. Można też przygotować odpowiednie fragmenty filmu. Liderzy koordynują pracę swoich zespołów. Po ukończeniu zadania następuje wspólne omówienie wniosków.
Wybrane wcześniej osoby przedstawiają na forum zebrane informacje.
4. * Zadanie dodatkowe przy założeniu, że materiał jest realizowany podczas dwóch godzin lekcyjnych. Uczniowie dzielą się na 4 grupy, każda z nich otrzymuje inny dialog z filmu do przeanalizowania.
Polecenie brzmi: Dokonaj analizy fragmentów dialogów z filmu *Jańcio Wodnik*. Zapisz swoje wnioski dotyczące bohaterów.

Dialog 1

„- Jedenasty raz wiszę. Inne zachodzą bez sposobu.
- Inne, inne, inne... Może być bez sposobu. Na ciebie taki sposób. (...)
- Inne depczą bez mycia. Kapusta od tego lepsza.
- Inne... Inne to, Weronka, na jesień kapustę kiszą. A my po swojemu, na wiosnę. No i co, zła była zeszłego roku?
- No dobra.
- No widzisz, a przecież na wiosnę kiszona była. Nie jesteśmy pospółstwo, żeby tak robić tak, jak jest robione. Na nas Pan Bóg miał osobne pomyślenie. Ty nie czujesz tego?
”

Dialog 2

„- O co się modlisz, Weronka?

- O to samo od roku.

- Pomódl się jeszcze, Weronka, żebym ja nie chciał odejść stąd w świat.

- A ty sam, Jańcio, nie chcesz się pomodlić?

- Nie, Weronka, mnie Pan Bóg nie słucha. Zda się, że ma do mnie sprawę... w mówieniu, a nie w słuchaniu. Pomódl się, Weronka.

- Pomodłę się.”

Dialog 3

„- Wrócę, Weronka. Tylko zaspokoję potrzeby czynienia znaków i wrócę. Widzisz, Weronka, czasem to najdzie coś takiego człowieka i...

- Że też cię akurat teraz musiało najść...

- Ano widzisz, Weronka, człowiek myśli, że wybiera dla siebie, co chce, a w gruncie rzeczy to nie on wybiera.

- Ładnie mówisz, Jańcio, od wczoraj. Bardzo ładnie. Szkoda takich słów tylko dla mnie. Podziel się nimi, Jańcio, z ludźmi.

- Podzielę się, Weronka, podzielę...”

Dialog 4

„- Ładnie się ubrałaś, Weronka. Czy to na mój przejazd?

- Na przejazd? To ty, Jańcio, nie wróciłeś do mnie?

- Do ciebie, Weronka? A co tu takiego ważnego u ciebie? (Weronka wskazuje na swój brzuch, Jańcio się śmieje) Niby to takie ważne? Ja takich brzuchów na okolicach zrobiłem, Weronka, z kilkanaście. To przy każdym mam zostać? Mnie do ważniejszych spraw Pan Bóg przeznaczył.

- Obiecałeś wrócić do domu. Mućka na dniach się wycieli, a samej... nijak.

- Do domu, Weronka? Dla mnie świat domem.

- Ja wierna byłam...

- A co to wierność? Ja wierności to ja mam pod dostatkiem. Choćby ona. Robaki jej z oczu wyciągnąłem. Ona wierniejsza od ciebie, Weronka. Wierna jak pies. (...) Ja to wierności mam pod dostatkiem. A mnie świat domem. Mnie do ważniejszych rzeczy Pan Bóg przeznaczył.”

5. Nauczyciel wyświetla animowany film Matthew Winklera *Co czyni bohatera?*, dostępny w internecie. Następnie uczniowie zapoznają się z poleceniem 1 (sekcja „Prezentacja multimedialna”). Wspólnie ustalają kolejne etapy drogi Jańcia zgodnie z modelem Josepha Campbella

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie wypowiadają się na temat filmu i jego przesłania. Nauczyciel zwraca uwagę na końcowe sceny historii i kompozycję dzieła filmowego. Wykonanie ćwiczenia 8 z sekcji „Sprawdź się”.

2. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji i cele zawarte w sekcji „Wprowadzenie”.
Wybrany uczeń odczytuje cele lekcji, następuje wspólne omówienie: co udało się osiągnąć, do czego warto wrócić, czego nie udało się zrealizować i dlaczego.

Praca domowa:

1. Praca domowa z e-materiału.

Materiały pomocnicze:

- Animowany film Matthew Winklera *Co czyni bohatera?*, dostępny w internecie.
- Joseph Campbell, *Bohater o tysiącu twarzy*, Kraków 1997.
- Katarzyna Żakieta, *Poza rzeczywistość – wpływy realizmu magicznego we współczesnym kinie*, „Ogrody Nauk i Sztuk” nr 2014 (4).
- Władysław Kopaliński, *Słownik symboli*, Warszawa 1990.
- Wykłady prof. Marty Meduckiej, Akademia Polskiego Filmu: *Miejsce i czas w twórczości Jana Jakuba Kolskiego; Jańcio Wodnik – typowy bohater filmów Jana Jakuba Kolskiego*.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Prezentacja multimedialna” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.